

Jean
Anouilh

♫

D'AMSKY
ORCHESTR

Jean Anouilh
DÁMSKÝ ORCHESTR

přeložila Eva Bezděková

Režie : Radovan Lipus
Výtvarník scény : Milan Cech j.h.
Výtvarník kostýmů : Jana Čechová j.h.
Hudba a aranžmá : Pavel Helebrand j.h.
Pohybová spolupráce : Petr Koželuh
Dramaturg : Vojtěch Kabeláč

Madame Hortensová	Veronika Forejtová
Zuzana Déliciasová	Marie Logojdová
Pamela	Alexandra Gasnářková
Patricie	Anna Cónová j.h.
Ermelina	Ingrid Fabiánová
Léona	Apolena Veldová
	Markéta Mocsková
	posluchačka konzervatoře
Bubeník	Stanislav Šárský
Pan Lebonze	Jan Miller

Spoluúčinkují posluchačky konzervatoře : Lucie Krayzlová
Eva Teichertová
Kateřina Banasinská
Miroslava Kupková

Představení řídí : Marta Celárková
Text sleduje : Věra Surůvková

PŘEDSTAVENÍ SE HRAJE BEZ PŘESTÁVKY. SPOLEČENSKÁ PŘESTÁVKA
PŘED ZAČÁTKEM.

Premiéra 26.října 1991 v Divadle Antonina Dvořáka.

Komedii musíme napsat a hrát lépe než život sám. Život může být velmi krásný, jenže nemá formu. A umění nechce nic jiného než mu dát tuto formu a učinit ho všemi možnými prostředky pravdivějším než skutečnost.

Jean Anouilh

JEAN ANOUILH nesporně patří mezi nejhranější moderní francouzské dramatiky poválečných let. Společně se Sartrem, Giraudouxem a Camusem vytvořil "zářící věk" francouzské dramatiky, který ovlivnil vývoj moderního divadla.

Narodil se 23. června 1910 v přístavním městě Bordeaux. Jeho otec byl krejčím a matka houslistkou. Špatné hmotné poměry přinutily rodinu se přestěhovat do Paříže. Jean se učil v École Dolbert a Colege Chaptal, započatá studia práv na Sorbonně musel pro nedostatek peněz přerušit.

Dva roky pracoval v reklamní agentuře, kde, jak sám říkal, se naučil "přesnosti, důvtipu a svědomitosti, což mi nahradilo studium poetiky". Pro divadelní dráhu bylo nejdůležitější další místo, kdy nastoupil na místo tajemníka významného herce, režiséra a ředitele divadla Comédie des Champs - Elysées - Louise Jouveta. Pozdější dramatický rozchod s tímto vynikajícím umělcem je považován za jeden z důvodů značné uzavřenosti J. Anouilha. Nicméně toto období ho trvale připoutalo k divadlu, pouto bylo ještě zesíleno pozdějším sňatkem s herečkou Monelle Valentin. V té době měl autor za sebou již první vlastní premiéru hry »Hermína«, kterou uvedl významný divadelní a filmový herec a režisér Fresnay. Pařížský divadelní svět zapsal autora mezi naděje francouzské dramatiky a Anouilh toto očekávání splnil.

Psal velmi pečlivě a zároveň pohotově. Každou divadelní sezónou obohatil nejméně o jednu premiéru. Další dvě hry stupňovaly úspěch mladého dramatika. Byly to v roce 1937 a 1938 »Cestující bez zavazadel«, »Divoška«, které již překročily hranice a »Cestující bez zavazadel« se dokonce dočkal později i filmové podoby.

Kritika oceňuje především technickou dokonalost jeho her, jež bystře a svébytně přejímaly vzor klasické komedie (Molière) i dramatu moderního (Pirandello, Shaw). Označení jako mistra dramatického řemesla přijímal autor s neskryvanou pýchou a sám k tomu poznamenal: " Považuji to za čest, neboť můj otec byl krejčí, jemný a prostý člověk, který obdivuhodně ovládal své řemeslo a byl na ně nesmírně pyšný. Když se mi v literární práci něco nepodařilo, snil jsem o tom, abych byl aspoň tak dobrým řemeslníkem jako můj otec ". Anouilhovo dílo je pochopitelně více než dokonalé divadelní řemeslo, svým pochopením pro tragičnost i komičnost současného světa stoupá do oblasti skutečné dramatické poezie. Okruh autorových tématických zájmů se velmi rozšiřuje. Vedle her se současnými náměty přichází s parafrázemi antických témat:

(Eurydika, Antigona, Medea), odvážně píše vlastní dramatickou podobu Jany z Arcu (Skřivánek), do anglické historie sahá pro námět úspěšné hry Becket čili Čest boží. Z předválečného období jmenujme alespoň ty nejvýznamnější - »Zlodějský ples«, »Schůzka v Senlis«. Z poválečného, období pochází »Romeo a Julie«, »Pozvání na zámek«, »Kruté štěstí«, »Miláček Ornifle«, z tohoto období pochází také naše dnešní hra »Dámský orchestr«. Podobně jako ve hře »Kruté štěstí« zachycuje autor prostředí, jež znal dobře od své matky, která byla hudebnicí z povolání. Z posledních her to je protifašisticky laděný »Scénář« a útočně laděná komedie »Draží třáci«.

Anouilh řadil původně své hry do různých kategorií - jako hry černé, růžové, hry se skřipěním zubů, hry polorůžové atd. Sám autor později od těchto zjednodušujících kategorií ustoupil, neboť všechny jeho hry mají společný základ ve sledování osudu člověka v dnešním světě, který je tragický i komický zároveň. Velmi přesně pojmenoval souhrně Anouilhovo dílo francouzský kritik Gabriel Marcel jako " hymnus zraněné duše". Jen úhel autorova pohledu určuje míru žánru komedie a tragédie, ale cílem pohledu je člověk, který se v dnešním světě snaží nalézt lásku, člověk zoufale toužící po pochopení svým okolím, člověk se smutkem z nemožnosti realizace lidských ideálů.

Jean Anouilh zemřel ve švýcarském Laussane 3. října 1987.

kb

ZÁHADNÝ JEAN ANOUILH

Občas se mi stává, že se mne někdo zeptá, znám-li Anouilhe, a já odpovídám poněkud nejistým "ano", za kterým následují tři tečky. Když se na mě velice naléhá, dodám ještě, že má velice hezké oči, brýle, blond kňurek a cestičku na straně. Víc toho neříkám, protože dál už si nejsem ničím jist.

Existují lidé, kteří o sobě všechno povědí ve čtrvrhodinovém rozhovoru - aniž by to byli hlupáci. S jinými se člověk stýká léta a ví jenom to, jak vypadají. K témhle pro mne patří Jean Anouilh. Z počátku se zdá velice průhledný, ale člověk brzy přijde na to, že průhlednost je klamná: jen taková, aby se pod ní dalo vytušit jakési tajemství.

Poprvé jsem se s ním setkal před nějakými třiceti lety. Jeden filmař nás oba pozval do kavárny, kde nám oběma chtěl navrhnout spolupráci na čemsi záhadném, co žádného z nás nezajímalo.

Jean Anouilh na schůzku přišel přesně - a s deštníkem. Brýle, kňurek, úsměv - to je fasáda, za kterou lze dobře ukrýt to podstatné. Ale deštník, to je něco jiného. Znal jsem lidi, pro které byl deštník obyčejný, běžný předmět. Byli to lidé silní, spořádaní, kteří nosili v náprsní kapse u saka notes, kam si zapisovali schůzky a telefonní čísla, kteří odpovídali na dopisy obratem a snadno se vyznali v jízdním řádu. Tak se mi zprvu jevil i Jean Anouilh, který s ledovým výrazem v tváři naslouchal výkladu nešťastného filmaře. Mne osobně zaujal ten výklad méně nežli Anouilhův deštník. Byl to krásný deštník, pečlivě srolovaný v pouzdře a měl kulatou rukovět z nějakého drahého dřeva - z gvajaků? z palisadru? z tuže? - zkrátka byl to předmět hedvábný, leštěný, hladký a tak dokonalý, že člověk měl před ním skoro špatné svědomí. Pokud jde o mne, cítil jsem, jak se mi do mysli vkrádají jakýsi melancholický pocit, že můj život je neuspokojený, rozházený, stále ve zpoždění. Rozmluva se mezitím rychle chýlíla ke konci. Jean Anouilh několika slovy odmítl filmařův návrh a chystal se k odchodu. Nenechal mi málem ani čas, abych se k odmítnutí připojil, vstal, stiskl nám ruku bez jakéhokoliv pokusu o úsměv a studený jak ostří břitvy odcházel s hlavou vztyčenou a s rukou sevřenou na rukověti svého luxusního paraplete. Byl by se mne mohl zeptat, co si myslím o teplotě venku. Ale on ne - on neměl času nazbyt. Zkrátka chlap. Něco úplně jiného než já, který bych určitě nebyl odmítl poflakovat se v jeho společnosti. Já už jsem tehdy rád marnil čas, kterýžto mizerný sklon se od té doby pořád víc a víc zhoršuje. Ale on nechtěl ztratit ani jedinou minutu s člověkem, kterého neznal a znát nechtěl. Dokonalá zdvořilost, nic víc. A přesto byla v tomhle kategorickém odmítnutí sebemenšího kontaktu jakási snaha o to, aby udělal dojem. Tento pocit jsem alespoň měl dalších deset let. Možná, že jsem se mylil a že můj úsudek byl ovlivněn především vzpomínkou na ten deštník. Jednou jsem dostal nějaké německé noviny, kde bylo několik stránek věnováno Jean Anouilhoovi. Čtu německy jen s velkými potížemi, ale zvědavost byla znamenitou pobídkou pro paměť, a tak se mi podařilo rozluštit těchto několik řádek z článku, podepsaného Jean - Louis Barrauletem.

" V roce 1927 se Jean Anouilh připravoval k maturitě z filosofie na

Chaptalově gymnasiu. Dveře jeho třídy byly poslední dveře na celé chodbě. Předposlední dveře vedly do třídy, kam jsem chodil já ... Jean Anouilh, vždycky dobře oblečený a velmi důstojný, byl spolužák sympatický, ale s jistým odstupem. Byl to takový malý gentleman...

A dál se Jean - Louis Barrault ve svých vzpomínkách na školní léta zmiňuje o " dandym Anouilhovi" . V době, kdy jsem se s ním potkal díky onomu filmaři, muselo být našemu autorovi nějakých třicet let. Není proto divu, že si v tom věku zachoval ještě některé rysy ze svého mládí. O deset let později, v roce 1950, když jsem se s ním znovu setkal, štíhlý mladík poněkud zmužněl a zdál se být daleko méně upjatý. Už nikdy jsem ho neviděl ozbrojeného deštníkem, ale podezírám ho, že jej pořád ještě má někde ve skříni. Náhoda která nás svedla jako sousedy na venkově, nás sblížila, a já jsem ho poznal jako člověka otevřeného, pohostinného a veselého. A přesto se občas stane, že i ve chvíli, kdy k vám mluví nadšeně, srdečně a pobaveně, přepadne ho jakási podivná roztržitost, jako by ho nějaká tajná myšlenka odváděla do vlastního nitra. Tu mívám dojem, že se jen nerad poddává pokušení stýkat se se svými přáteli a že dokonce i v době, kdy je vidí rád, je přece jen daleko raději ve své vlastní společnosti. Nemohu tvrdit, ale myslím, že se mu dost rychle zmrzí lidé, stejně jako všechno, co ho odvádí od jeho nejzamílovanějších problémů. Viděl jsem ho často překypovat mladickým - neřku-li dětinským - nadšením, které se však velmi rychle vyčerpalo, jakmile měl čas uvědomit si, že má na práci něco lepšího.

Ten odstup, který u něho Jean - Louis Barrault poznal v sedmnácti a já ve třiceti, si Jean Anouilh zachoval i vůči epoše, ve které žije. Posuzuje ji bez jakékoliv něžnosti (nemluvim tu o jeho díle) a raději se obrací k době před rokem 1914, k době Marcela Prousta a královny Viktorie. A pokud je to vůbec možné, snaží se, aby jim trošku přizpůsobil i svůj každodenní život. Nevím, jestli na Chaptalově gymnasiu čítal Prousta (myslím, že beletrie ho vůbec trochu nudí a že má raději paměti, kroniky a spisy historické), ale je v něm něco z proustovského hrdiny, anebo aspoň jakýsi odlesk světa " Ztraceného času ".

Marcel Aymé

Vedoucí výroby a technického provozu ing. Ivan Bílek, vedoucí dekoračních dílen Oto Gruszka, vedoucí dámské krejčovny Alena Kantorová, vedoucí pánské krejčovny Jiřina Richtrová, jevištní mistři Jan Benek, Zdeněk Václavek, mistr osvětlení Radomír Orenič, mistr elektroakustiky Bořivoj Wojnar, mistr vlásenkárny Jindra Kučajová, rekvizity Zdena Vojkovská, mistr garderoby Zlata Nezhybová.

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, ředitel Ilja Racek, šéf činohry Michael Tarant, redakce programu Vojtěch Kabeláč, obálka a grafická úprava Jiří Neuwirt .
Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha.
Cena programu 3 Kčs.

výtvarné centrum
CHAGALL

OSTRAVA 1, REPINOVA 16, tel. 232019

**Vás srdečně zve k návštěvě
výstavní síně
prodejný výtvarných potřeb
zákazkového oddělení
výroby rámu, zrcadel a paspart
denního baru**

PONDĚLÍ - PÁTEK : 9.00 - 17.00 * SOBOTA : 8.00 - 12.00

Richtrova tiskárna, Frýdek

telefon : 0658 / 201 33

**zajistí v krátkých dodacích termínech
tisk vizitek * svatebních oznámení *
ceníků * reklamních letáků * plakátů
skript * brožur * katalogů * knih ***

včetně běžných knihařských úprav *

* rychle * levně * kvalitně *

**pro soukromé podnikatele
nabízí : tisk veškerých
tiskovin, potřebných pro
provoz firmy.**